

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku F. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. i Zakładowi
Ubezpieczeń Społecznych Centrala w W.
w przedmiocie skargi na bezczynność organu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 marca 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 17 czerwca 2019 r., sygn. akt III AUz (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) postanowieniem z dnia 17 czerwca 2019 r. oddalił zażalenie wniesione przez odwołującą się F. Spółkę z o.o. w W. na postanowienie Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 14 września 2018 r., umarzające postępowanie zainicjowane pismem odwołującej się nazwanym „pozew o ustalenie”, które uznano za wypełniające znamiona skargi na bezczynność organu rentowego.

Odwołującą się F. Spółka z o.o. w W. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 17 czerwca 2019 r., zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów

postępowania, to jest art. 194 k.p.c., art. 195 k.p.c., art. 355 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 236 k.p.c., art. 217 § 1, 2 i 3 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 380 k.p.c., art. 382 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Uzasadniając oczywistą zasadność swojej skargi kasacyjnej, skarżąca podniosła, że w sprawie doszło do oczywistego i rażącego naruszenia przez Sądy przepisów o wezwaniu do udziału w sprawie (art. 19 lub 195 k.p.c.) oraz art. 355 § 1 k.p.c. jako podstawy umorzenia postępowania. Zdaniem skarżącej, został zatem „spełniony i wystarczający” warunek przyjęcia skargi ustanowiony w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z kolei występujące w sprawie, zdaniem skarżącej, istotne zagadnienie prawne dotyczy problematyki kosztów procesu w przypadku reprezentowania strony wygrywającej proces przez radcę prawnego będącego pracownikiem tej strony. Z art. 99 k.p.c. wynika bowiem, że stronom reprezentowanym przez radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata. Przepis ten w odniesieniu do radców prawnych stracił jednak swą aktualność, ponieważ obecnie obowiązuje autonomiczne w stosunku do radców prawnych rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (jedn. tekst z dnia 3 stycznia 2018 r. - Dz.U. z 2018 r., poz. 265), którego podstawą prawną jest art. 22⁵ ust. 2 i 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych. W ocenie skarżącej, jest zatem ewidentne, że stronom reprezentowanym przez radcę prawnego zwraca się koszty w wysokości należnej z mocy tego rozporządzenia, a nie z mocy przepisów o wynagrodzeniu adwokatów. Z tej przyczyny dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące tego przedmiotu straciło na aktualności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1),

istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego

polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Z kolei w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku sformułować zagadnienie prawne oraz przedstawić argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z Sądu

Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Ta część wniosku, która ma uzasadniać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, mimo że trafnie odwołuje się do poglądów doktryny dotyczących sposobu rozumienia tej przesłanki przedsądu, w istocie ogranicza się bowiem do lakonicznego stwierdzenia, że w sprawie doszło do oczywistego i rażącego naruszenia art. 194 lub 195 k.p.c. oraz art. 355 § 1 k.p.c. Skarżąca nie uzupełnia jednak tego stwierdzenia odpowiednim wywodem o charakterze jurydycznym, który wyjaśniałby, na czym polega deklarowane przez nią naruszenie powołanych przepisów, widoczne *prima facie*, a więc mające kwalifikowaną postać. W ramach oceny, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest natomiast rzeczą Sądu Najwyższego doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych argumentacji mającej wykazać występowanie deklarowanej przez skarżącego przesłanki przedsądu, ponieważ na tym etapie postępowania (przesąd) podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie nie podlegają jeszcze badaniu (por. pośród wielu postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860; z dnia 27 maja 2010 r., II UK 274/09, LEX nr 585794 oraz z dnia 18 maja 2018 r., V CSK 654/17, LEX nr 2500530). Wynika to stąd, że na tym etapie przedmiotem badania dokonywanego przez Sąd Najwyższy jest jedynie to, czy wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej wskazuje i wykazuje choć jedną z podstaw (przesłanek) przedsądu wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Podstawy kasacyjne stanowią zaś odrębny od przesłanek przedsądu element skargi, w związku z czym nie zastępują one (ani ich uzasadnienie) i nie mogą zastąpić przesłanek przedsądu. Innymi słowy, podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Oceniany wniosek nie potwierdza również występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Wymaga bowiem podkreślenia, że zagadnienie sformułowane przez skarżącą zostało zbudowane na tle wykładni art. 99 k.p.c., art. 22⁵ ustawy o radcach prawnych oraz przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności

radców prawnych, które nie zostały jednak powołane w podstawach zaskarżenia. Tymczasem, zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Jest więc związany granicami skargi kasacyjnej wyznaczonymi jej podstawami, co oznacza, że nie może uwzględniać naruszenia żadnych innych przepisów niż wskazane przez skarżącego. Sąd Najwyższy nie jest bowiem uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów lub też stawiania hipotez co do tego, jakiego aktu prawnego (przepisu) dotyczy podstawa skargi. Nie może także zastąpić skarżącego w wyborze podstawy kasacyjnej, jak również w przytoczeniu przepisów, które mogłyby być naruszone przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy może zatem skargę kasacyjną rozpoznawać tylko w ramach tej podstawy, na której ją oparto, odnosząc się jedynie do przepisów, których naruszenie zarzucono (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 78/10, LEX nr 725005). Niemożliwe jest więc przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na okoliczności, które wykraczają poza podstawy tego środka zaskarżenia, a więc nie mogą być uwzględnione przy jego rozpoznaniu.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżąca nie zdołała wykazać, że zachodzi potrzeba merytorycznego rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia. Co do zawartego w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosku organu rentowego o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, Sąd Najwyższy orzekł natomiast na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., stwierdzając, że organ rentowy wniosek ten wiązał jedynie z oddaleniem skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy zauważa bowiem, że w judykaturze jednolicie przyjmuje się, że nie ma podstaw do przyznania kosztów postępowania kasacyjnego stronie, która w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosek o koszty wiązała nie z tym rozstrzygnięciem, które ostatecznie w sprawie zapadło (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 1934 r., C.II.1677/34, Zb. Urz. 1935, poz. 204 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2002 r. III CKN 563/01, LEX nr 1405370; z dnia 29 marca 2011 r. IV CSK 593/10, LEX nr 785541; z dnia 8 sierpnia 2012 r. II CSK 112/12, LEX nr 1231475; z dnia 18 grudnia 2012 r., II CSK 397/12, LEX nr 1288636).

